

BANCA
NAȚIONALĂ
A ROMÂNIEI

Sondaj privind creditarea companiilor nefinanciare și a populației

Noiembrie 2024

Sondaj* privind creditarea companiilor nefinanciare și a populației

Trimestrul III 2024

Noiembrie 2024

* A se vedea Anexa și notele metodologice pentru aspecte legate de caracteristicile și terminologia folosite în sondaj (<http://www.bnro.ro/Anexe--6352.aspx>).

NOTĂ

Toate drepturile rezervate.

Reproducerea informațiilor este permisă numai în scopuri educative și necomerciale și numai cu indicarea sursei.

Banca Națională a României

Str. Lipscani nr. 25, cod 030031, București

tel.: 021/312 43 75; fax: 021/314 97 52

ISSN 2458-0538

Cuprins

Sinteză	5
<hr/>	
1. Creditarea companiilor nefinanciare	5
<hr/>	
1.1. Standardele de creditare	5
1.2. Termenii creditării	7
1.3. Cererea de credite	8
1.4. Evoluții ale riscului de credit asociat creditării companiilor nefinanciare	8
2. Creditarea populației	10
<hr/>	
2.1. Standardele de creditare	10
2.2. Aspecte specifice creditării ipotecare (achiziția de locuințe și terenuri)	11
2.3. Aspecte specifice creditului de consum	14
Anexă	17

Sinteză

În T3 2024, instituțiile de credit din România au indicat înăsprirea standardelor de creditare în cazul împrumuturilor acordate companiilor nefinanciare și a celor pentru achiziția de locuințe și terenuri acordate populației, în timp ce pentru creditele de consum a fost raportată o relaxare a standardelor de creditare. În cazul firmelor, a fost consemnată prima modificare după patru trimestre de menținere neschimbată a standardelor de creditare. Pentru T4 2024, așteptările băncilor sunt mixte. Astfel, în cazul împrumuturilor destinate companiilor nefinanciare, băncile preconizează o înăsprire a standardelor de creditare, în timp ce în cel al creditelor pentru achiziția de locuințe și terenuri este așteptată o relaxare, iar pentru creditele de consum se anticipează menținerea constantă.

Cererea de credite din partea companiilor nefinanciare a înregistrat o cvasimajorare în T3 2024, în timp ce cererea de credite ipotecare din partea populației s-a majorat consistent, iar cea pentru creditele de consum s-a diminuat. În ceea ce privește T4 2024, băncile anticipează majorarea cererii pentru creditele destinate companiilor nefinanciare, precum și a celei pentru credite de consum destinate populației, concomitent cu menținerea constantă în cazul celor ipotecare.

1. Creditarea companiilor nefinanciare

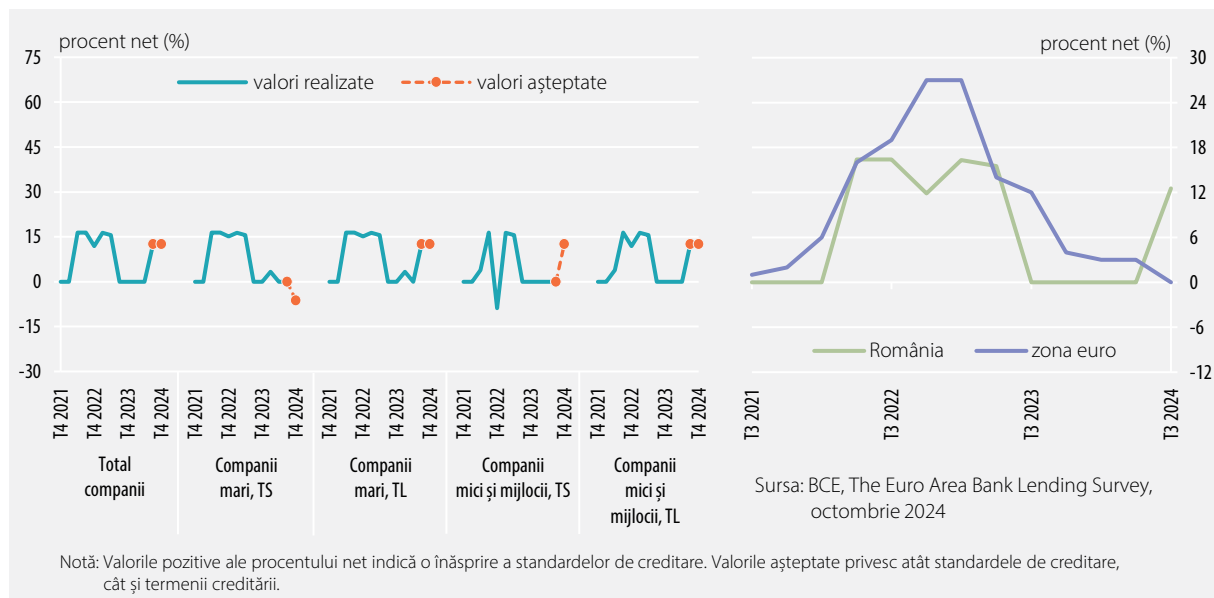
1.1. STANDARDELE DE CREDITARE

Instituțiile de credit din România au raportat înăsprirea standardelor de creditare în T3 2024 pentru împrumuturile și liniile de credit acordate companiilor nefinanciare la nivel agregat (13 la sută procent net), după patru trimestre consecutive în care standardele de creditare au fost menținute constante. În același timp, băncile au indicat înăsprirea standardelor de creditare pentru împrumuturile pe termen lung acordate corporațiilor și IMM (13 la sută procent net) și menținerea neschimbată a acestora pentru împrumuturile pe termen scurt. În ceea ce privește T4 2024, băncile se așteaptă la continuarea înăsprii standardelor de creditare pentru sectorul companiilor nefinanciare la nivel agregat, precum și pe segmentul IMM (13 la sută procent net). În cazul corporațiilor, așteptările sunt mixte, fiind estimată o înăsprire a standardelor de creditare pentru împrumuturile pe termen lung (13 la sută procent net), respectiv o ușoară relaxare pentru împrumuturile pe termen scurt (-7 la sută procent net) (Grafic 1.1).

După 13 trimestre consecutive în care băncile din zona euro au raportat înăsprirea standardelor de creditare pentru împrumuturile și liniile de credit acordate firmelor, în T3 2024, acestea au indicat menținerea neschimbată a acestora. De asemenea, pentru prima dată din T3 2022, cererea de credite din partea companiilor a crescut (4 la sută procent net). Principalii factori care au contribuit la această evoluție au fost reducerea ratelor dobânzii și, într-o măsură mai mică, investițiile fixe, după aproape doi ani de influență negativă a acestor factori. Pentru T4 2024, instituțiile

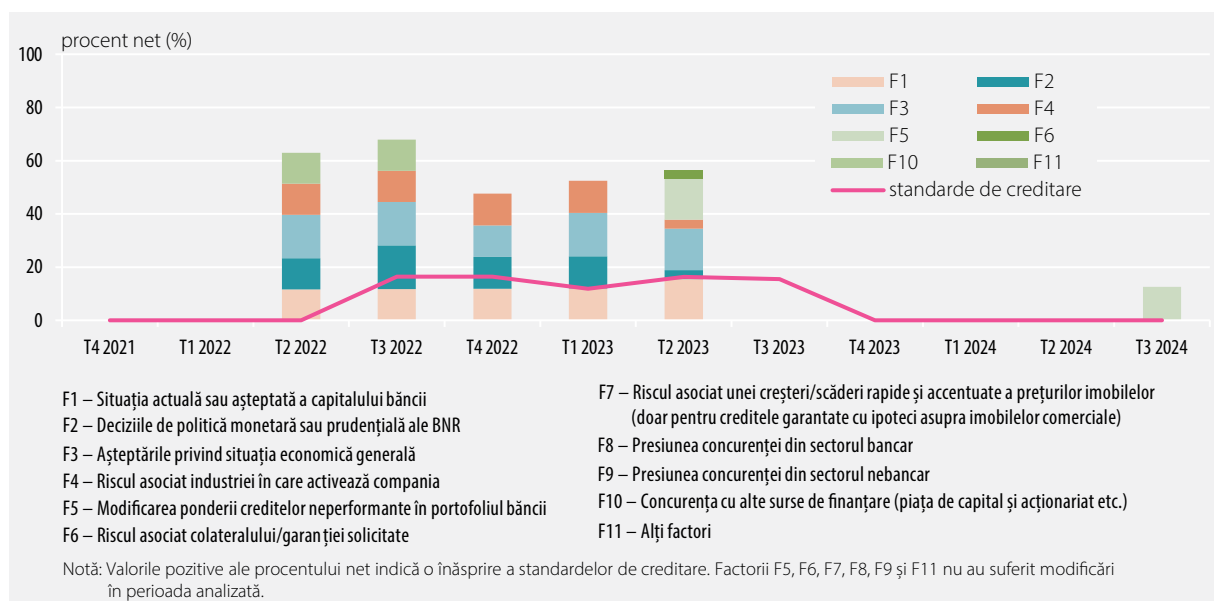
de credit din zona euro estimează o ușoară înăsprire a standardelor de creditare pentru împrumuturile acordate companiilor nefinanciare, concomitent cu o creștere moderată a cererii de credite (4 la sută procent net).

Grafic 1.1. Modificări ale standardelor de creditare

Conform evaluărilor băncilor autohtone, singurul factor care a acționat în sensul înăsprii standardelor de creditare în T3 2024 este reprezentat de modificarea ponderii creditelor neperformante în portofoliul băncii (13 la sută procent net) (Grafic 1.2).

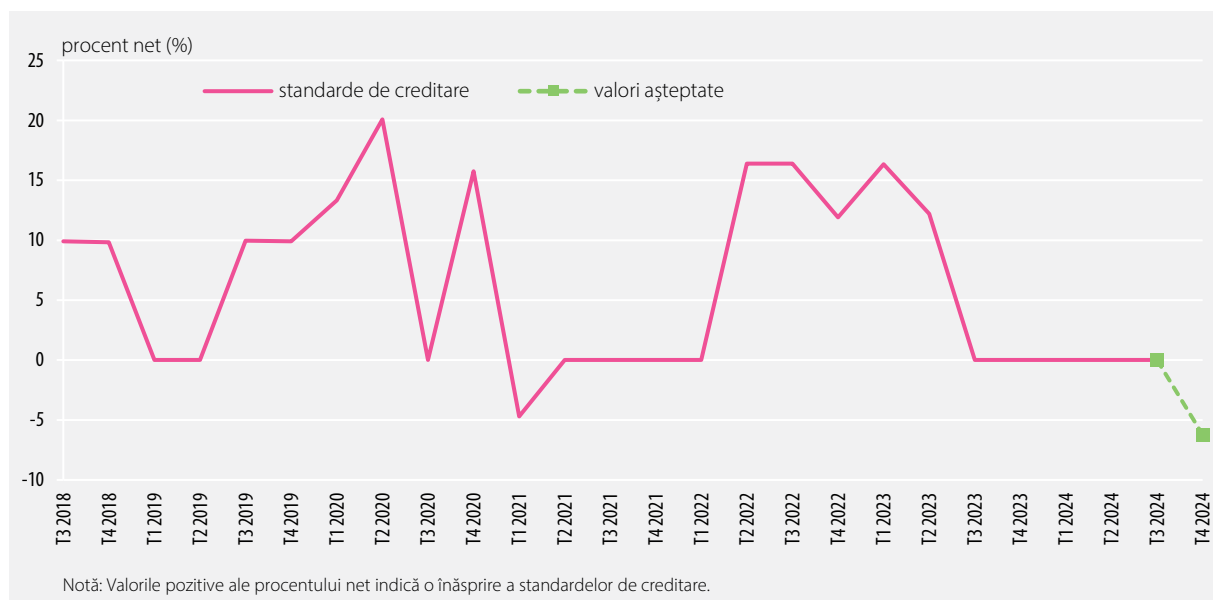
Grafic 1.2. Factorii care au contribuit la modificarea standardelor de creditare

În T3 2024, instituțiile de credit au raportat menținerea neschimbată a standardelor de creditare și în cazul creditelor garantate cu ipotecă asupra imobilelor comerciale.

Pentru trimestrul următor, este așteptată o ușoară relaxare a standardelor de credit pentru această categorie de împrumut (-6 la sută procent net) (Grafic 1.3).

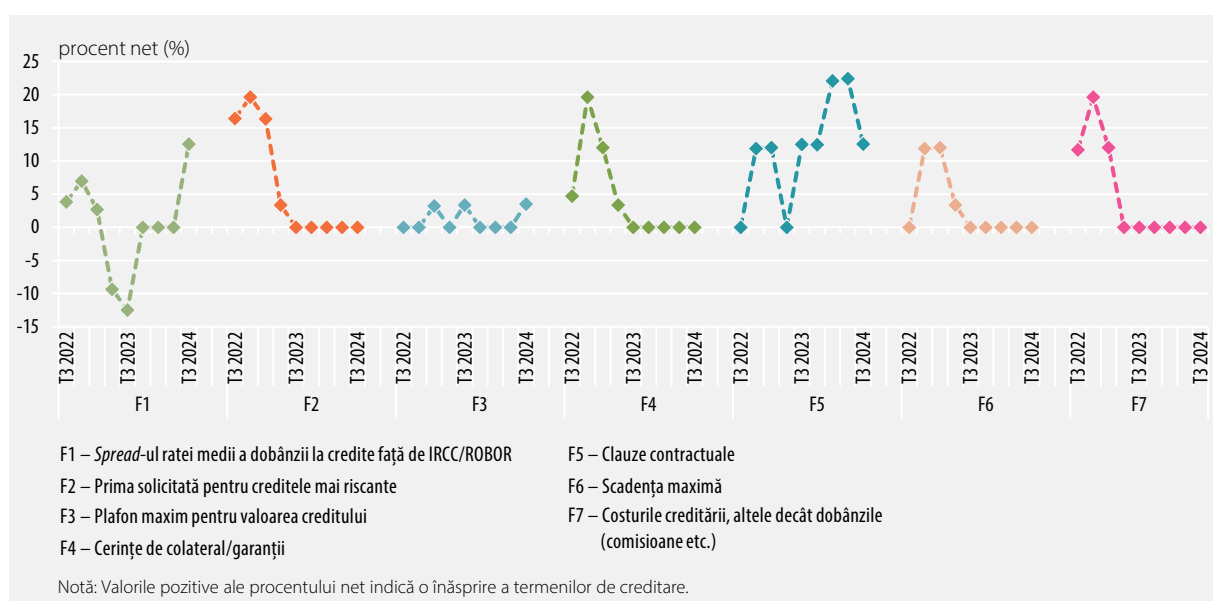
Grafic 1.3. Modificări trimestriale ale standardelor de creditare pentru credite garantate cu ipotecă asupra imobilelor comerciale

1.2. TERMENII CREDITĂRII

În T3 2024, trei termeni ai creditării au avut o evoluție în sensul înăsprirei, respectiv *spread*-ul ratei medii de dobândă a creditului față de IRCC/ROBOR 1M (13 la sută procent net), clauzele contractuale (13 la sută procent net) și plafonul maxim pentru valoarea creditului (4 la sută procent net) (Grafic 1.4).

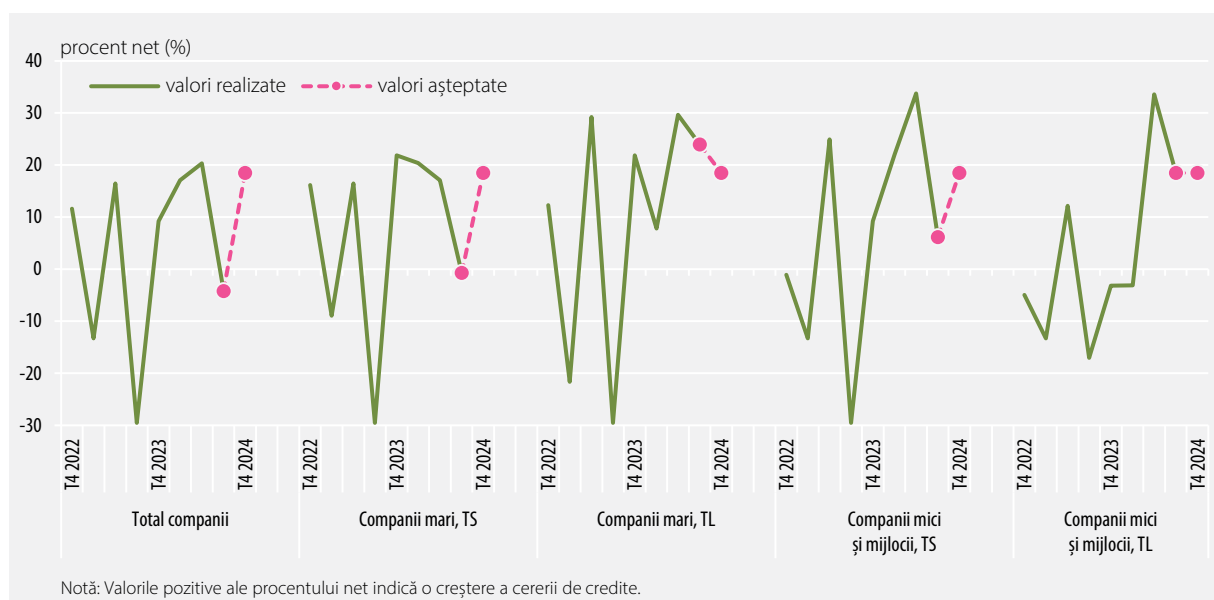
Grafic 1.4. Modificarea termenilor contractelor de creditare

1.3. CEREREA DE CREDITE

Peste 70 la sută din băncile respondente au indicat menținerea constantă a cererii de credite din partea companiilor nefinanciare la nivel agregat în T3 2024 (Grafic 1.5). În structură, instituțiile de credit au raportat majorarea cererii pentru împrumuturile pe termen lung și scurt acordate IMM (cu 18 la sută procent net și, respectiv 6 la sută procent net), precum și pentru împrumuturile pe termen lung acordate corporațiilor, concomitent cu o vvasimnșinare a cererii pentru împrumuturile pe termen scurt către acestea. Pentru T4 2024, instituțiile de credit estimează creșterea cererii de împrumuturi, în aceeași măsură (18 la sută procent net), atât la nivel agregat cât și pentru segmentele (IMM și corporații) și maturitățile luate în considerare.

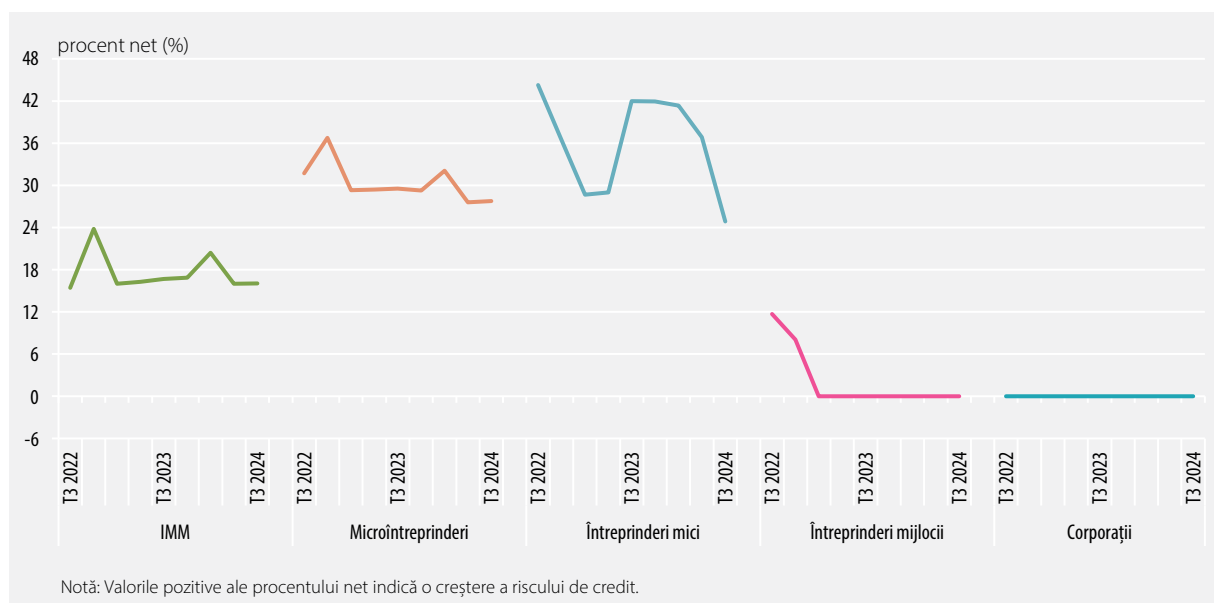
Grafic 1.5. Dinamica cererii de credite

1.4. EVOLUȚII ALE RISCULUI DE CREDIT ASOCIAT CREDITĂRII COMPANIILOR NEFINANCIARE

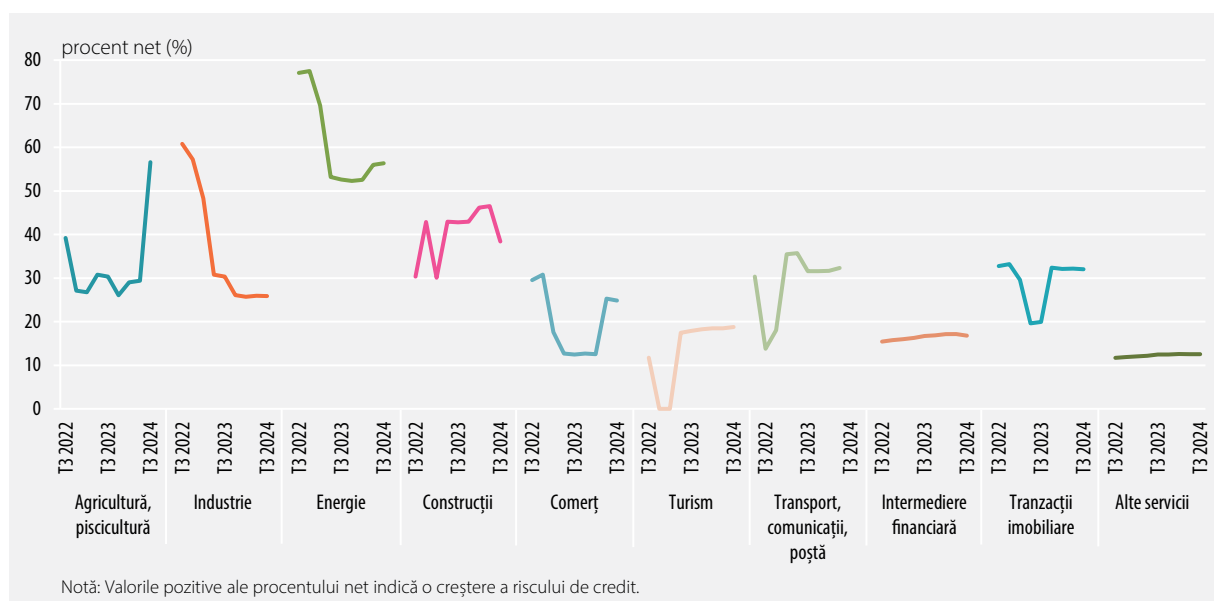
În T3 2024, instituțiile de credit au raportat în unanimitate menținerea constantă a riscului de credit asociat împrumuturilor acordate corporațiilor, în timp ce pentru IMM riscul de credit a fost evaluat în creștere moderată (16 la sută procent net), similar edițiilor anterioare ale *Sondajului* (Grafic 1.6). Din perspectiva dimensiunii IMM, în T3 2024, băncile au considerat microîntreprinderile ca fiind cele mai riscante (27 la sută procent net, similar cu T2 2024), urmate de întreprinderile mici (25 la sută procent net, cu 12 puncte procentuale mai redus față de T2 2024). Riscul de credit asociat creditării întreprinderilor mijlocii a rămas nemodificat față de trimestrul precedent.

Grafic 1.6. Evoluția riscului de credit pe tipuri de companii

Din perspectivă sectorială, instituțiile de credit au indicat majorarea riscului de credit asociat creditării pentru 9 dintre cele 10 sectoare luate în considerare și în T3 2024 (peste 15 la sută procent net) (Grafic 1.7). Cele mai riscante sectoare au fost evaluate ca fiind agricultura (56 la sută procent net, înregistrând o creștere importantă față de 29 la sută procent net în T2 2024) și sectorul energetic (56 la sută procent net, similar cu trimestrul anterior), fiind urmate de construcții (38 la sută procent net, în scădere față de 46 la sută în T2 2024). Singurul sector pentru care riscul de credit a rămas relativ constant față de trimestrul anterior este reprezentat de cel al altor servicii în afara turismului, transportului și intermedierei financiare.

Grafic 1.7. Evoluția riscului de credit pe ramuri de activitate

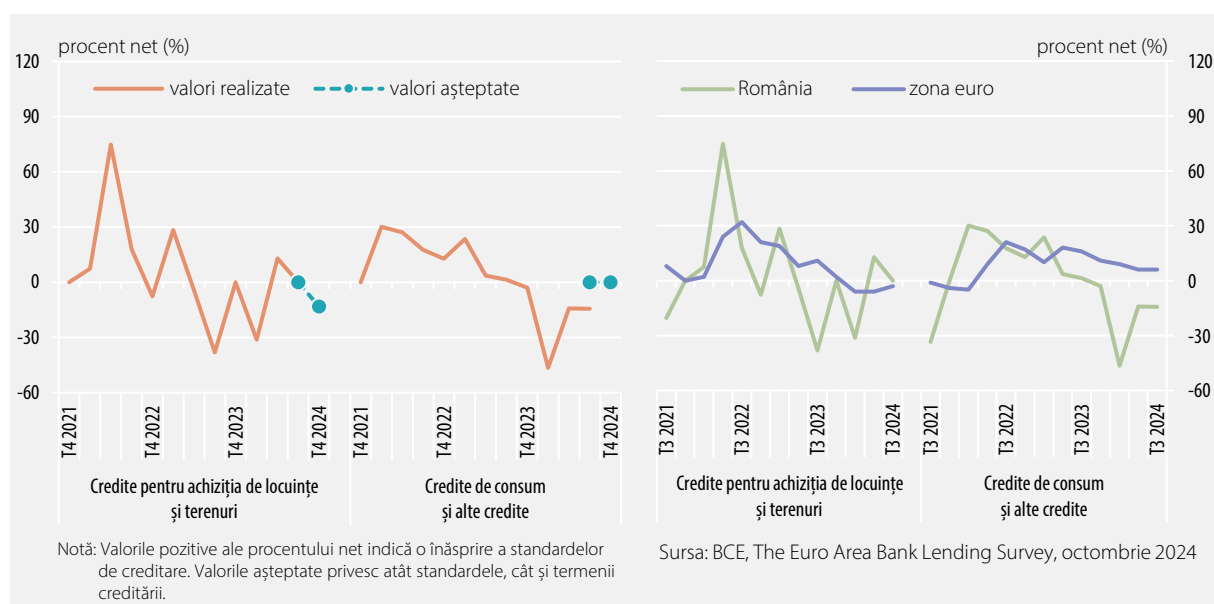
În T3 2024, nivelul pierderii în caz de nerambursare (LGD) s-a menținut relativ constant față de trimestrul anterior, în jurul valorii de 39 la sută. Toate domeniile de activitate au consemnat variații reduse ale nivelului LGD. Cel mai ridicat nivel al acestui indicator se menține în cazul sectorului industriei prelucrătoare (45 la sută).

2. Creditarea populației

2.1. STANDARDELE DE CREDITARE

În cel de-al treilea trimestru al anului 2024, instituțiile de credit autohtone au păstrat standardele de creditare constante în ceea ce privește creditele destinate achiziției de locuințe și terenuri. Pentru creditele de consum, standardele de creditare au fost supuse unei noi relaxări (procent net de -14,4 la sută). Estimările pentru ultimul trimestru al anului 2024 arată o relaxare a standardelor de creditare pentru creditele ipotecare și o menținere în cazul creditelor de consum (Grafic 2.1).

Grafic 2.1. Modificarea standardelor de creditare a populației

Pierdere medie în caz de nerambursare (LGD) pentru creditele populației aflate în stare de nerambursare a crescut ușor la 42,8 la sută (+0,1 puncte procentuale față de T2 2024). Cea mai semnificativă modificare a fost înregistrată pe segmentul cardurilor de credit (-2 puncte procentuale) și al creditelor imobiliare (-1,2 puncte procentuale).

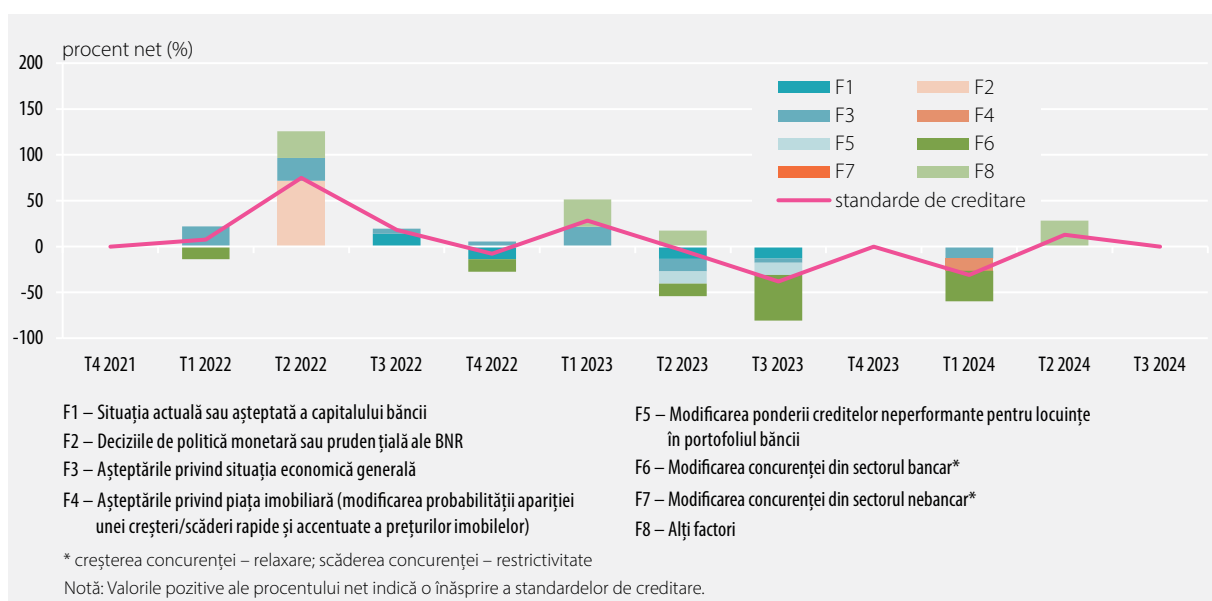
În zona euro, băncile au raportat o nouă relaxare a standardelor de creditare pentru împrumuturile destinate achiziției de locuințe, în timp ce creditele de consum au înregistrat o nouă înăsprire netă. În ceea ce privește creditele ipotecare, concurența

banca și costurile de finanțare ale băncilor, precum și situația bilanțieră au fost principalii factori care stau la baza relaxării standardelor de credit, această evoluție fiind determinată exclusiv de băncile de Franța, care au raportat o relaxare foarte puternică. Instituțiile de credit din Germania au raportat o oarecare înăsprire, iar băncile din toate celelalte țări din zona euro au raportat standarde de credit neschimbate pentru creditele pentru locuințe. În ceea ce privește standardele de credit aferente creditului de consum, percepțiile privind nivelul de risc și toleranța la risc a băncilor au fost principalii factori ai înăsprii. Înăsprirea standardelor de credit pentru creditele de consum a fost observată în cele mai mari patru economii din zona euro. Pentru trimestrul IV, băncile se așteaptă ca standardele de credit pentru împrumuturile pentru locuințe să se relaxeze puternic, impulsionate de băncile din Franța, iar standardele de credit pentru creditele de consum să se înăsprească ușor. Cererea de credite pentru locuințe a revenit puternic, în timp ce cererea de credit de consum a crescut mai moderat. Creșterea netă a cererii de credite pentru locuințe a fost determinată în principal de nivelul general al ratelor dobânzilor și de perspectivele pieței imobiliare. Cererea de credit de consum a fost susținută de îmbunătățirea încrederii consumatorilor și de cheltuielile pentru bunuri de folosință îndelungată. Pentru T4 2024, instituțiile de credit întrevăd o creștere a cererii pentru ambele categorii de credit, în special pentru creditele destinate achiziției de locuințe.

2.2. ASPECTE SPECIFICE CREDITĂRII IPOTECARE (ACHIZIȚIA DE LOCUINȚE ȘI TERENURI)

În T3 2024, factorii ce influențează standardele de creditare aferente împrumuturilor populației destinate achiziției de terenuri și locuințe s-au menținut constanți (Grafic 2.2).

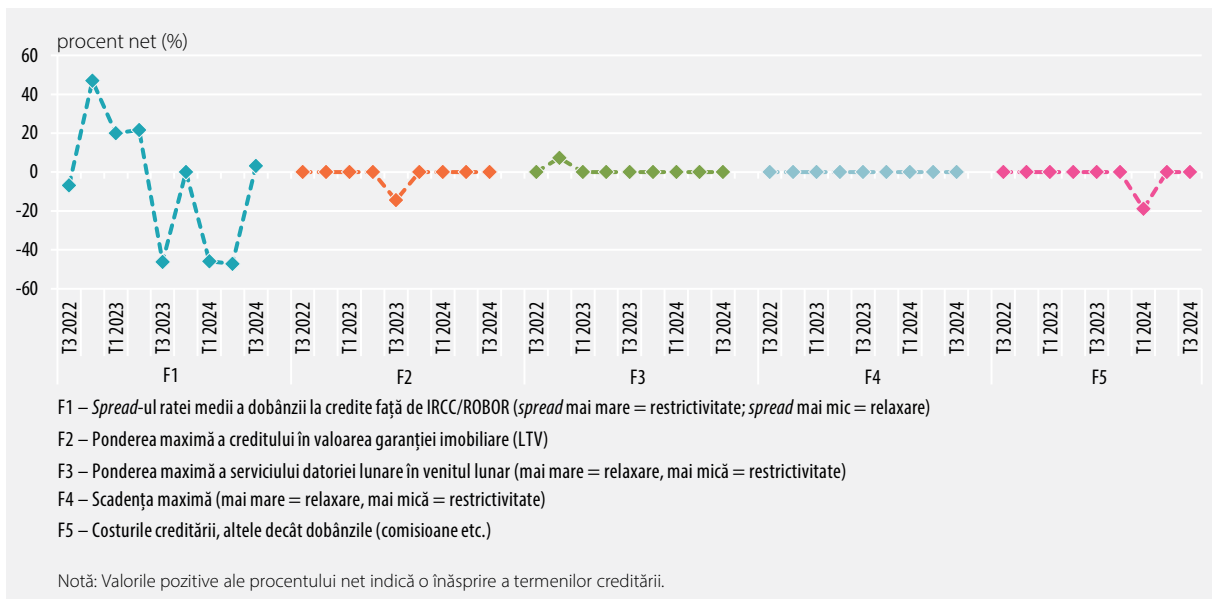
Grafic 2.2. Factorii care au contribuit la modificarea standardelor de creditare

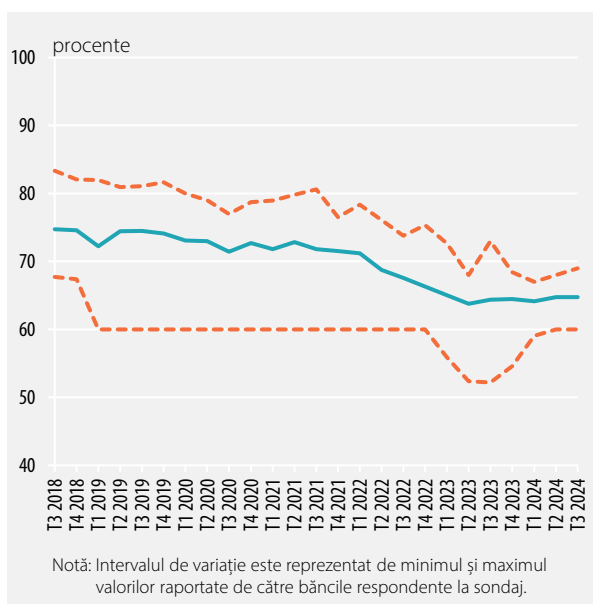
(i) Termenii creditării

Termenii creditării au consemnat în T3 2024 o înăsprire în ceea ce privește *spread*-ul ratei medii a dobânzii la credite față de IRCC/ROBOR (procent net de +3,2 la sută) pentru împrumuturile destinate achiziției de locuințe și terenuri acordate populației (Grafic 2.3).

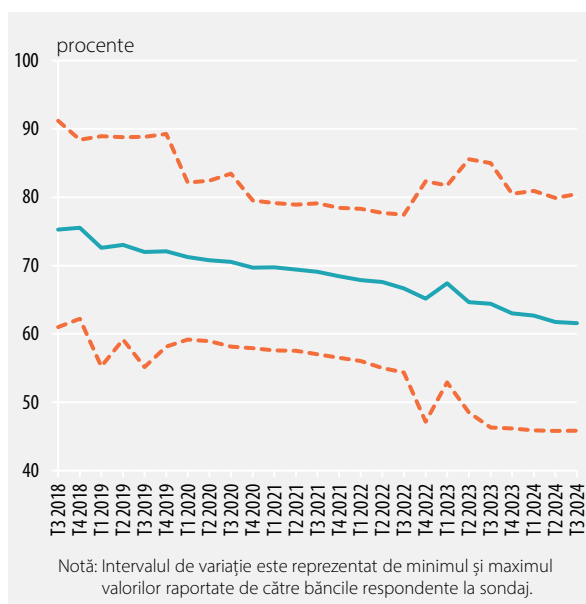
Grafic 2.3. Termenii creditării ipotecare

Grafic 2.4. LTV – medie bănci și interval de variație la nivelul sectorului bancar pentru creditele ipotecare nou-acordate în trimestrul analizat

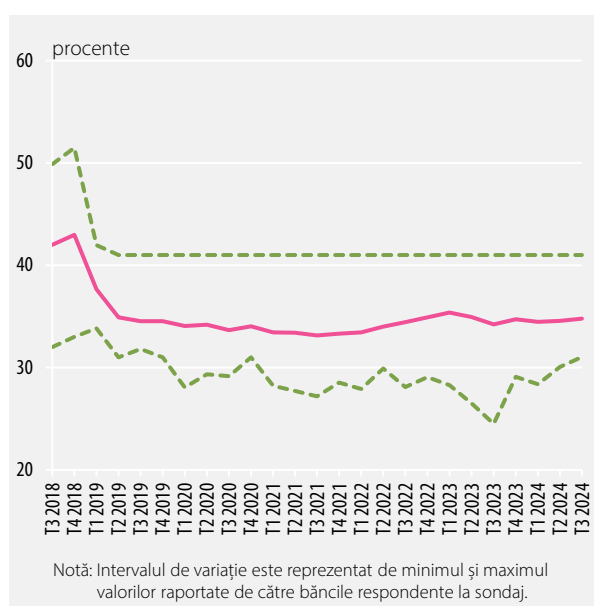
Grafic 2.5. LTV – medie bănci și interval de variație la nivelul sectorului bancar pentru total credite ipotecare acordate

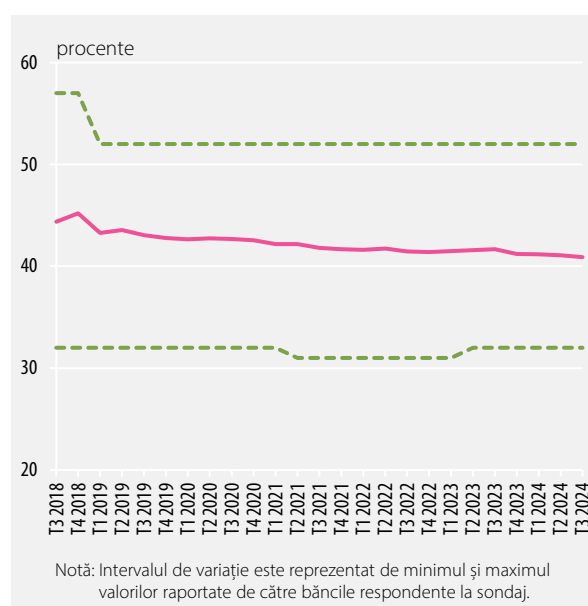
Valoarea medie a indicatorului LTV (*loan-to-value*) s-a păstrat constantă la 65 la sută pentru creditele nou-acordate în ultimele trei luni, în cazul creditelor totale acordate aceasta fiind sensibil sub valoarea din T2 2024, respectiv 62 la sută (Graficele 2.4 și 2.5).

În T3 2024, gradul de îndatorare mediu al populației (DSTI) a crescut ușor cu 0,2 puncte procentuale pentru creditele nou-acordate (34,8 la sută), în timp ce pentru creditele totale acordate indicatorul a scăzut la 40,9 la sută (-0,2 puncte procentuale), Graficele 2.6 și 2.7.

Grafic 2.6. Grad de îndatorare – medie bănci și interval de variație la nivelul sectorului bancar pentru creditele ipotecare nou-acordate în trimestrul analizat

Grafic 2.7. Grad de îndatorare – medie bănci și interval de variație la nivelul sectorului bancar pentru total credite ipotecare acordate

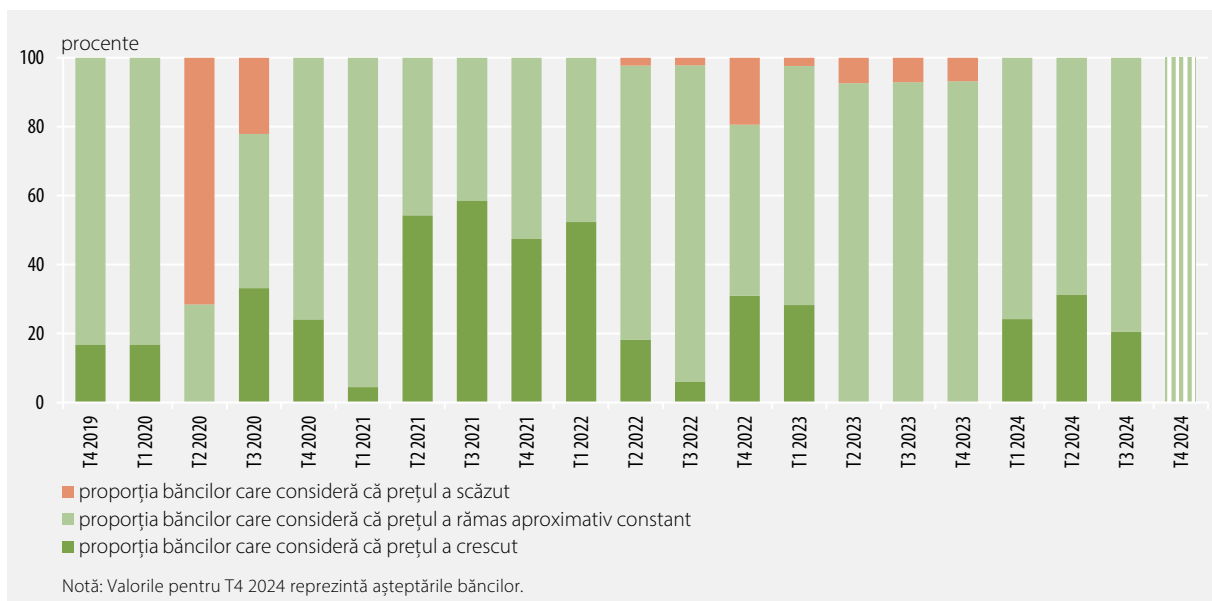

(ii) Evoluția cererii de credite ipotecare și a prețurilor locuințelor

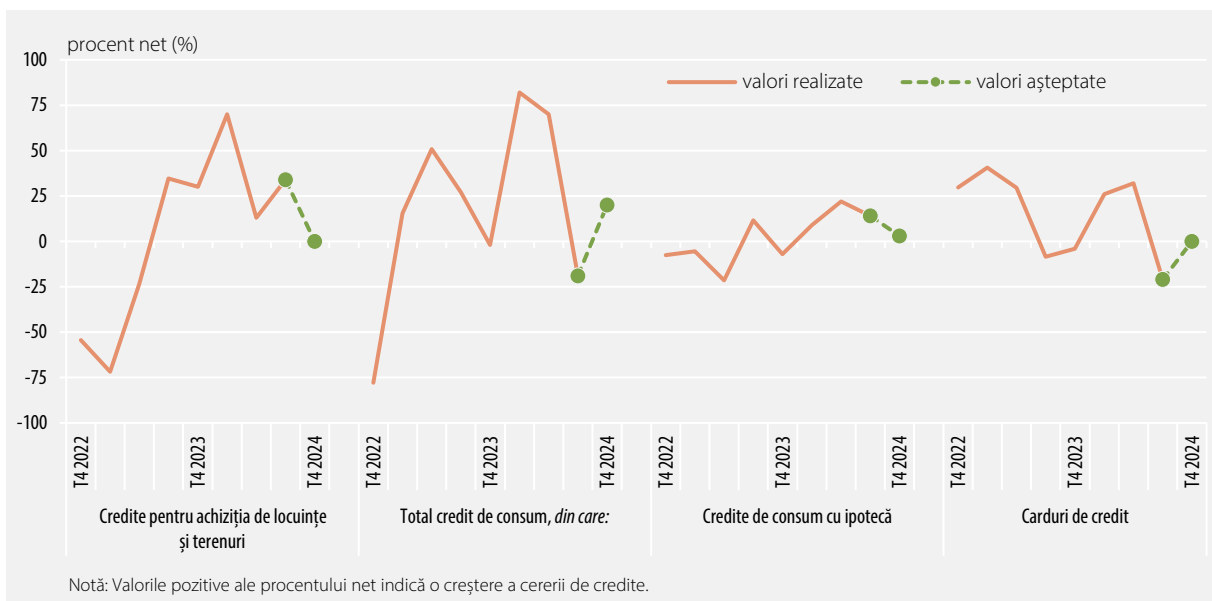
Conform majorității instituțiilor de credit (79,4 la sută), prețul pe metru pătrat al proprietăților rezidențiale a rămas aproximativ neschimbat în T3 2024, în timp ce 21 la sută au indicat un preț mai mare. Perspectivele tuturor băncilor respondente privind piața imobiliară din T4 2024 vizează menținerea prețului mediu aferent locuințelor (Grafic 2.8).

Avansul cererii pentru credite destinate achiziției de locuințe și terenuri a continuat și în T3 2024 (procent net de 34 la sută), într-un ritm mai puternic față de trimestrul anterior. Așteptările privind T4 2024 sunt de menținere aproximativ constantă a cererii pentru această categorie de credite (Grafic 2.9).

Grafic 2.8. Evoluția prețurilor locuințelor conform aprecierii băncilor

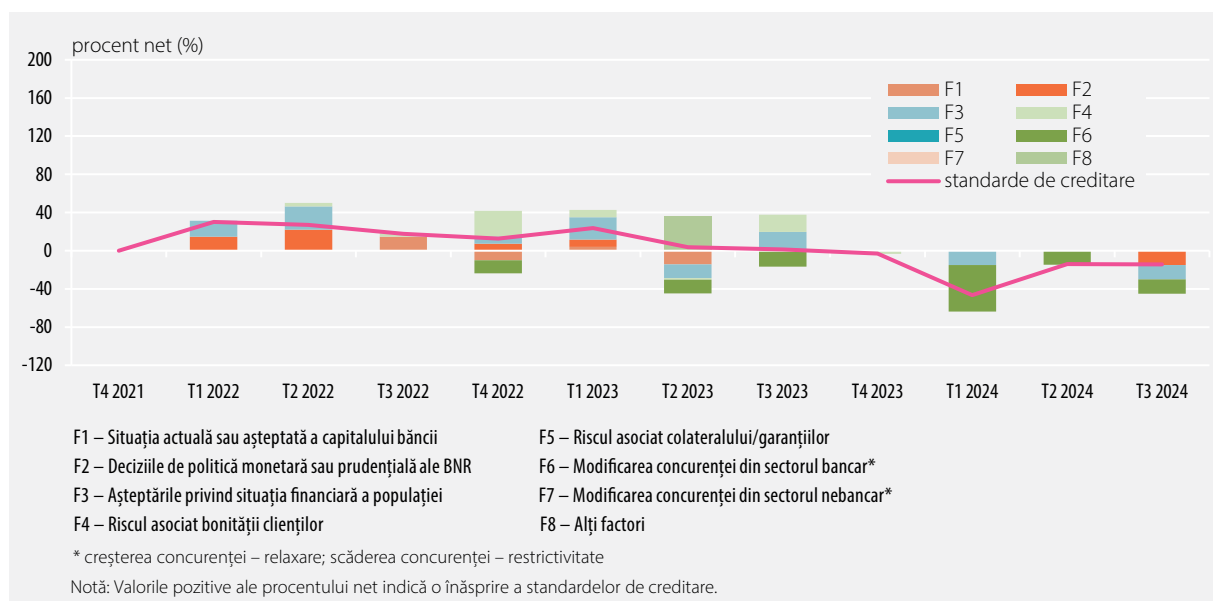
Grafic 2.9. Modificarea cererii de credite

2.3. ASPECTE SPECIFICE CREDITULUI DE CONSUM

Factorii care au acționat, în sensul relaxării, la nivelul standardelor de creditare pentru creditele de consum din T3 2024 au fost deciziile de politică monetară sau prudențială ale BNR, așteptările privind situația financiară a populației și modificarea concurenței din sectorul bancar (-15,1 la sută procent net pentru fiecare dintre acești factori), Grafic 2.10.

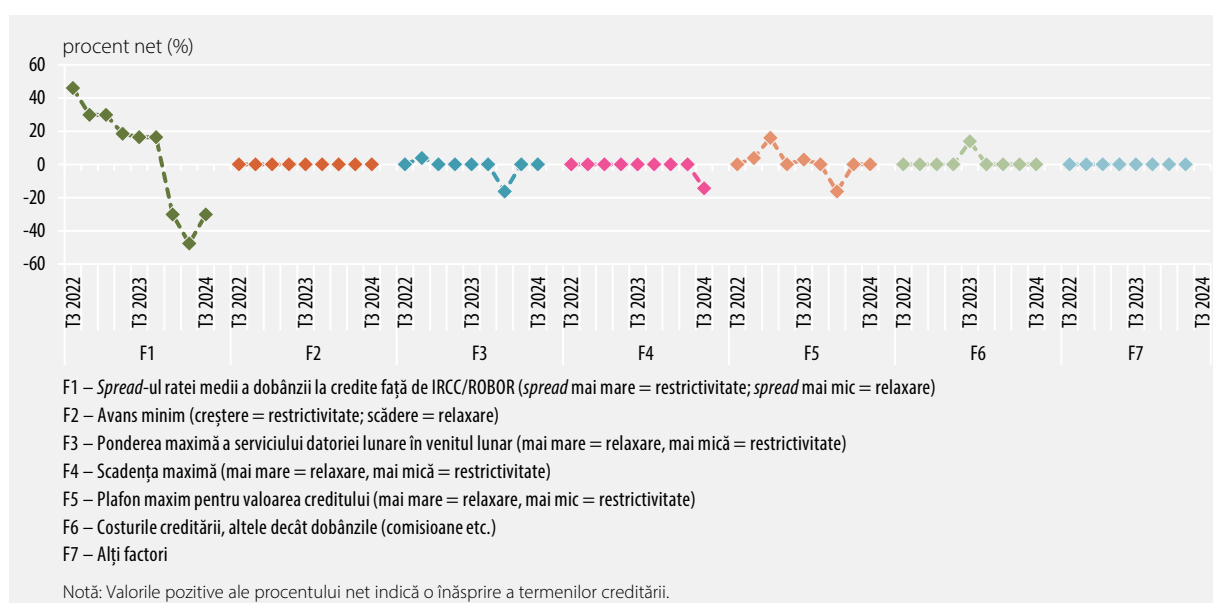
Grafic 2.10. Factorii care au contribuit la modificarea standardelor de creditare

(i) Termenii creditării

Termenii contractelor de credit de consum ce au consemnat modificări în penultimul trimestru al anului 2024, în sensul relaxării, sunt evoluția *spread*-ului ratei medii a dobânzii la credite față de IRCC/ROBOR (-30,1 la sută procent net) și scadența maximă (-14,4 la sută procent net), Grafic 2.11.

Grafic 2.11. Termenii creditului de consum

(ii) Evoluția cererii de credit de consum

Cererea de credit de consum din partea populației și-a întrerupt tendința ascendentă în T3 2024, fiind în scădere (-19 la sută procent net), pe fondul evoluțiilor la nivelul cardurilor de credit și al creditelor de consum fără ipotecă (-21 la sută și, respectiv, -4 la sută procent net).

Anexă

Sondajul este efectuat trimestrial de BNR în lunile ianuarie, aprilie, iulie și octombrie. Are la bază un chestionar (publicat în cadrul analizei din mai 2008) care este transmis primelor 10 bănci alese după cota de piață aferentă creditării companiilor și populației. Aceste instituții dețin aproximativ 80 la sută din creditarea acestor sectoare.

Chestionarul este structurat în două secțiuni, urmărind distinct caracteristicile creditului către (A) companii nefinanciare și (B) populație. Întrebările vizează opiniile băncilor privind evoluția:

- standardelor de creditare (normele interne de creditare sau criteriile ce ghidează politica de creditare a instituțiilor de credit);
- termenilor și condițiilor de creditare (obligațiile specifice agreate de creditor și debitor în contractul de credit încheiat, de ex.: rata dobânzii, colateralul, scadența etc.);
- riscurilor asociate creditării;
- cererii de creditare;
- altor detalii specifice creditării (așteptări privind prețul mediu pe metru pătrat al unei locuințe, ponderea serviciului datoriei în venitul populației, ponderea creditului în valoarea garanției ipotecare etc.).

Răspunsurile la întrebări sunt analizate din perspectiva procentului net (sold conjunctural).

În cazul întrebărilor care se referă la standardele de creditare, procentul net reprezintă diferența dintre procentul băncilor care au raportat înăsprirea standardelor și procentul băncilor care au raportat relaxarea acestora. Un procent net pozitiv semnalează că o proporție mai mare de bănci au înăspriț standardele de creditare, în timp ce un procent net negativ presupune că o proporție mai mare de bănci au relaxat standardele de creditare.

În cazul întrebărilor care se referă la cererea de credite, procentul net reprezintă diferența dintre procentul băncilor care au raportat creșterea cererii de credite și procentul băncilor care au raportat scăderea acestora. Un procent net pozitiv semnalează că o proporție mai mare de bănci a raportat creșterea cererii de credite, în timp ce un procent net negativ presupune că o proporție mai mare de bănci a raportat scăderea cererii de credite. Procentul net este calculat ținându-se cont de cota de piață a băncilor respondente. În mod similar sunt tratate răspunsurile și la celelalte întrebări, cu specificația că în notele graficelor sunt explicate valorile pozitive ale procentului net.

Opiniile acoperă evoluțiile din ultimele trei luni, iar așteptările se referă la următoarele trei luni.

